

Guia d'aprenentatge
Intervenció en Serveis Sociosanitaris
(3 ECTS)

Any acadèmic 2018-2019

Semestre: 1er Curs: 3r

Grau en Treball Social

Mòdul H: Espais Professionals

Matèria: Treball Social en l'àmbit de la salut

Grau en Educació Social

Mòdul H: Espais Professionals

Matèria: Educació Social en l'àmbit de la salut

Professora: Dra. Montserrat Lacalle i Sisteré

1.- Presentació de l'assignatura

L'atenció socio-sanitària es refereix a un conjunt de serveis que tenen per objectiu assegurar una atenció de qualitat a persones que requereixen una ajuda, una vigilància o una cura especial, com les persones majors, els malalts crònics, amb demència, o amb tendència a la discapacitat i les persones en situació terminal.

Aquest model d'atenció es guia pel concepte d'atenció integral en salut. Els serveis són oferts per equips multidisciplinaris que poden estar en un hospital, en un centre d'atenció primària, en residències, en l'atenció domiciliària o en centres socio-sanitaris amb alguna vocació específica. En cada context institucional l'equip multidisciplinari té funcions específiques i les activitats es desenvolupen amb objectius assistencials diferents.

L'objectiu d'aquesta assignatura és habilitar als futurs treballadors i educadors socials a integrar un equip professional d'atenció socio-sanitària, donant-los a conèixer la xarxa d'atenció, el paper del professional i les habilitats requerides per a la intervenció en contextos tan delicats com pot ser la cura pal·liativa a malalts terminals.

El programa de continguts promou el model d'atenció integral en salut i el treball multidisciplinari. També posa l'accent en l'habilitat professional de definir objectius assistencials coherents i adequats a cada àmbit d'intervenció socio-sanitària.

2.- Competències a desenvolupar

C1: Comprendre el funcionament del model d'atenció socio-sanitària i els recursos que en formen part.

C2: Identificar el rol del treballador social i de l'educador social en els equips multidisciplinaris dels diferents àmbits d'intervenció.

C3: Conèixer dels recursos i instruments per a la intervenció socio-sanitària a nivell de l'usuari, de la família i de la comunitat.

C4: Comprendre l'abast dels aspectes claus per a la intervenció professional en salut: qualitat de vida, autonomia, dependència, autodeterminació.

C5: Tenir habilitat professional per definir objectius i de dissenyar un pla d'intervenció multidisciplinari adequat al perfil de l'usuari i a l'àmbit de la intervenció socio-sanitària.

3.- Continguts

Mòdul 1: L'atenció socio-sanitària

- 1.1 El model d'atenció integral en salut
- 1.2 El marc legal socio-sanitari a Espanya i Catalunya
- 1.3 La tipologia de centres i serveis socio-sanitaris
- 1.4 Els àmbits d'Intervenció i els objectius assistencials
- 1.5 Recursos Comunitaris (Entitats Socials)

Mòdul 2: La intervenció professional en salut

- 2.1 Dependència i autonomia
- 2.2 Atenció a la família
- 2.3 Acompanyament al final de vida

4.- Resultats de l'aprenentatge

S'espera com resultats de l'aprenentatge que l'estudiant sigui capaç de:

- R1. Evidenciar la comprensió del marc conceptual de l'Atenció Integral a la Salut.
- R2. Descriure i relacionar correctament la xarxa d'atenció socio-sanitària, els àmbits d'intervenció, els centres socio-sanitaris i els equips de diagnòstic i intervenció.
- R3. Identificar el paper del treballador social i de l'educador social en els equips multidisciplinaris dels diferents àmbits d'intervenció.
- R4. Relacionar els models i els recursos professionals adequats per a la intervenció socio-sanitària al costat de l'usuari, la família i la comunitat.
- R5. Evidenciar la capacitat de definir objectius i de dissenyar un pla d'intervenció multidisciplinari adequat al perfil de l'usuari i a l'àmbit de la intervenció socio-sanitària.

5.- Metodologia

5.1 Activitats del professor:

Dinàmica amb els estudiants presencials:

- El professor combinarà classes expositives, treballs en grup, dinàmiques i anàlisis de casos.
- Per a cada mòdul el professor indicarà una literatura específica, una selecció d'articles científics o capítols de llibres que tractin els temes.

- El professor indicarà els textos de lectura obligatòria que seran base de les discussions en classe i que seran les fonts de referència dels treballs.
- El professor reservarà temps presencial en classe per la tutorització dels treballs en grup.

Dinàmica amb els estudiants d'itinerari adaptat:

- El professor obrirà un fòrum de benvinguda per als estudiants d'itinerari adaptat.
- El professor obrirà un fòrum de dubtes per cadascun dels mòduls amb l'objectiu d'oferir tutoria dels treballs i orientar respecte als continguts i les lectures en cas de dubtes.
- El professor indicarà les lectures obligatòries i aquelles de referència per a la realització de cadascuna de les activitats d'avaluació d'itinerari adaptat.

5.2 Activitats dels estudiants

Respecte a l'assistència:

- Assistir a classe regularment o en el cas d'estudiants d'itinerari adaptat, accedir al campus virtual de manera sistemàtica i assídua.
- Compareixer a les classes o espais (en el cas d'itinerari adaptat, els fòrums) de treball tutoritzat: treball d'anàlisi de casos, tutoria dels treballs en grup, supervisió etc.

Respecte a la literatura:

- Buscar la bibliografia obligatòria a la biblioteca o en les bases de dades corresponents.
- Llegir la bibliografia proposada i necessària per als treballs.
- Observar les normes de referència bibliogràfica i citació conforme el manual d'estil de la facultat.

Respecte a la participació:

- Participar en les propostes i fòrums de treball qualitativament
- Afrontar situacions simulades de forma activa i creativa.
- Realitzar i lliurar els treballs proposats a l'assignatura en les dates i els formats sol·licitats.

Les hores de treball de l'estudiant es distribueixen de la següent manera:

Treball en aula:	30 hores	1,2 ECTS
Treball tutoritzat:	22,5 hores	0,9 ECTS
Treball autònom:	22,5 hores	0,9 ECTS

6.- Sistema d'avaluació

6.1.- Activitats o instruments d'avaluació

L'assignatura obeeix al model d'avaluació continuada i les activitats es troben descrites en **la Pauta d'Activitats d'Avaluació de l'Assignatura.**

Les activitats estan ponderades (veure quadre), així que la no presentació en alguna comporta el risc de suspendre per insuficiència de nota.

En cas de suspendre en algunes de les activitats d'avaluació continuada, s'ofereix la possibilitat de recuperació únicament d'un dels casos pràctics (no es podrà realitzar el test on line fora del termini establert, ni lliurar una segona versió del projecte d'intervenció). No hi ha examen final. En cas de suspendre o no presentar-se en primera convocatòria, l'estudiant anirà directament a segona convocatòria. En el cas que sigui necessari presentar-se a la segona convocatòria, es realitzarà un examen amb la finalitat de comprovar l'adquisició de les competències. Serà un examen de tipus test (80%) i preguntes obertes (20%). La matèria per a preparar aquest examen estarà formada per tots els textos bàsics dels respectius mòduls, els estudis de casos i els apunts de classe.

Les activitats d'avaluació són tres:

1. **Un exercici individual sobre l'Atenció Socio-sanitària**
2. **Dos treballs d'anàlisi de casos fets a classe**
3. **Un treball d'aprofundiment teòric: en grup per a estudiants presencials (3 alumnes) i individual en el cas d'estudiants d'itinerari Adaptat.**

No s'acceptarà cap activitat lliurada fora del termini establert.

6.2.- Criteris d'avaluació

Mòdul	Avaluació	Pes	Data Lliurament
Mòdul 1: L'atenció socio-sanitària	Exercici Individual	30%	Del 29 d'octubre al 4 de novembre de 2018
Mòdul 2: La intervenció professional en salut	Anàlisi de Casos	30%	14 de novembre de 2018 5 de desembre de 2018

Mòdul 2: La intervenció professional en salut	Treball d'aprofundiment teòric	40%	8 de gener de 2019
---	--------------------------------	-----	--------------------

7.- Resum del procés formatiu per competències

Veure quadre annex

8.- Vies de comunicació amb el docent

A més de l'atenció en els dos espais habituals de comunicació (aula i campus virtual) el professorat pot comunicar-se amb l'estudiant a través de tutories i del correu electrònic. Correu electrònic: mlacalle@peretarres.url.edu

Horari d'atenció: (cal demanar cita prèvia per correu a través del campus virtual):
Dimecres 9.30h -11h

9.- Bibliografia i recursos

Donada les restriccions de polítiques de propietat intel·lectual, els llibres, capítols de llibres i articles indicats en la llista de referència bibliogràfica estaran disponibles a la biblioteca de la facultat, en bases Open Access o a les bases accessibles a la xarxa de la facultat. En cas de dificultat d'accés a alguna bibliografia, contactar amb la professora per a orientació.

Literatura bàsica del Mòdul 1:

- Casals, A. (2005). *Intervenció social en l'atenció socio sanitària i residencial*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona.
- Canes, C. (2008). El ámbito socio-sanitario: un nuevo campo de trabajo para el educador/a social? *Educación Social* 15, 95-100.
- Imsero (2011). Libro blanco de la coordinación socio-sanitaria en España. Ministerio de Sanidad, Política Social e Igualdad. Imsero.
- Marquès, A. M. (2008). El educador social en centros socio-sanitarios. *Revista de Educación Social*, 8.
- Servei Català de la Salut (1994). *El model d'atenció socio-sanitària a Catalunya*. Pla de Salut. Quadern nº 5. Barcelona: Servei Català de la Salut

Literatura bàsica del Mòdul 2:

- Arredondo, A. (1992). Análisis y Reflexión sobre modelos teóricos del proceso salud-enfermedad. *Cadernos de Saúde Pública* 8 (3), 254-261

- Bastidas M, Pérez F, Torres J, Escobar G, Arango A, i Peñaranda F.(2009). El diálogo de saberes como posición humana frente al otro: referente ontológico y pedagógico en la educación para la salud. *Investigación y Educación en Enfermería* 27(1):104-111.
- Bermejo Higuera J. C., i Sánchez Sánchez E. J.(2007). Grupos de ayuda mutua en el duelo: eficacia y perspectivas. *Mapfre Medicina*, 2007 · VOL.18 · Nº 2 · 82-90
- Ospina DE., Jaramillo DE., i Uribe TM. La resiliencia en la promoción de la salud de las mujeres. *Investigación y Educación en Enfermería* 2005; 23(1): 78-89

Estudis de cas Mòdul 2:

- Fernández Fernández, E. (2009). El trabajo social sanitario con las familias de los enfermos de Alzheimer *Documentos de Trabajo Social* 45, 13-37.
- Rodríguez González, M.C., Parejo García C., García Cisneros R., Pérez Sánchez M.J. i Martínez Valle I. (2009). Apoyo psicosocial en un paciente diagnosticado de esclerosis lateral amiotrófica, con apoyo a su cuidadora. Desarrollo de actuaciones. *Documentos de Trabajo Social* 45, 209-215
- Vanzini L. (2010). El Trabajo Social en el ámbito de los cuidados paliativos: una profundización sobre el rol profesional. *Documentos de Trabajo Social* 47, 184-199
- Viña, M. (2012). Voluntariado socio-sanitario. *Norte de Salud Mental*, 43, 103-105

Literatura complementària (amb * els molt recomanables)

- Bonet, R. i Fontanals, M.D. (2003). *Una nueva visión del trabajo psicosocial en el ámbito asistencial*. Barcelona: Herder.
- *Casals A., Llinàs N., Fàbregas N., Hernández M.A., Santaliestra S., Bosch J.L.C., et al (2005). Construcción de un cuestionario de valoración de la salud social de los usuarios en el ámbito socio-sanitario. *Revista de Española de Geriatria Gerontología*. 40 (4) 228-34.
- Cabrera G., Tascón J. i Lucumí D.C. (2001). Creencias en salud: historia, constructos y aportes del modelo. *Revista de la Facultad Nacional de Salud Pública de la Universidad de Antioquia*. 19, 15-23.
- Cerdà, M., San Segundo R., Fernández Ferreras T, Muñoz Royo C. i Molins, J. (2004). *Espacio Socio-sanitario*. *Rehabilitación* 38 (6) 268-73
- Comitè d'experts en formació de Recursos Humans en l'àmbit dels Serveis Socials. (2005). *Perfil Professional del Diplomado en Treball Social en els Serveis Socio-sanitaris*. Barcelona: Generalitat de Catalunya.
- Consejo General de Diplomados en Trabajo Social y Asistentes Sociales de España (2007). Documento de Trabajo Social para la valoración y el acceso a las prestaciones de las personas en situación de dependencia. *Informe Social y Programa Individual de Atención (PIA)*. Madrid: Consejo General de Diplomados en Trabajo Social y Asistentes Sociales de España.

- *Colom, D. (2010). El trabajo social sanitario en el marco de la optimización y sostenibilidad del sistema sanitario. *Zerbitzuan*, 47, 109-119
- Fernández Barrera J., Vicente, I., Palacín C., Alegre R.M., Boixadòs, E., Parra B et al. (2012). Bioética y trabajo social: los trabajadores sociales ante la autodeterminación de los colectivos más vulnerables y sus familias. *Revista de Bioética y Derecho* 24, 44-60.
- *Giraldo, A.O. et al (2010). La promoción de la salud como estrategia para el fomento de estilos de vida saludables. *Hacia la Promoción de la Salud*, 15 (1), 128 – 143
- Generalitat de Catalunya (2010). *Necessitats d'atenció a les famílies de persones amb malaltia mental greu i/o addiccions des de la xarxa d'atenció sanitària*. Informe final. Pla Director de Salut Mental i Addiccions. Barcelona: Generalitat de Catalunya.
- *Instituto Català de Oncologia. (2004). Modelo de Trabajo Social em la Atenció Oncològica.
- Jovell, A. (2006). El paciente del Siglo XXI. *Anuario del Sistema. Sanitario de Navarra*. 2006 Vol. 29, Suplemento 3
- Lorente, X. (2008). Acompañamiento en el sufrimiento y en el morir Educación Social *Revista de Intervención Socioeducativa*, 8
- Malla, R., Godoy, A., Alzate Sáez de Heredia, R. & Blanco, S. (2010). Los programas de gestión de conflictos como garantía de una asistencia de calidad en el sector socio-sanitario. *Zerbitzuan*, 48, 25-32.
- Solbakk, J.H. (2011). Vulnerabilidad: ¿un principio fútil o útil en la ética de la asistencia sanitaria? *Revista Redbioética/UNESCO*. 1, (3), 89-101
- Vergara, MC (2007). Tres concepciones históricas del proceso salud-enfermedad. *Hacia la Promoción de la Salud* 12, 41 – 50.
- Waldow, V.R. i Figueiró Borges R. (2008). El proceso de cuidar según la perspectiva de la vulnerabilidad. *Rev Latino-am Enfermagem* 16 (4).

ANNEX: QUADRE RESUM DEL PROCÉS FORMATIU PER COMPETÈNCIES

Competències	Activitats formatives	Resultats d'aprenentatge	Activitats d'avaluació
<p>C1 Comprendre el funcionament del model d'atenció socio-sanitària i els recursos que en formen part.</p> <p>C 2: Identificar el rol del treballador social i de l'educador social en els equips multidisciplinaris dels diferents àmbits d'intervenció.</p>	<p>Activitats expositives del professor i dels alumnes</p> <p>Activitats dinàmiques de resolució de casos i pràctiques a l'aula</p> <p>Activitats tutoritzades individuals o en petits grups</p>	<p>Evidenciar la comprensió del marc conceptual de l'Atenció Integral a la Salut</p> <p>.Descriure i relacionar correctament la xarxa d'atenció socio-sanitària, els àmbits d'intervenció, els centres socio-sanitaris i els equips de diagnòstic i intervenció</p> <p>Identificar el paper del treballador social i de l'educador social en els equips multidisciplinaris dels diferents àmbits d'intervenció..</p>	<p>Exercici d'Avaluació Continuada Individual (Pauta d'activitat d'avaluació 1)</p>
<p>C3: Conèixer els recursos i instruments per a la intervenció socio-sanitària a nivell de l'usuari, de la família i de la comunitat.</p> <p>C4: Comprendre l'abast dels aspectes claus per a la intervenció professional en salut</p>	<p>Activitats expositives del professor i dels alumnes</p> <p>Activitats dinàmiques de resolució de casos i pràctiques a l'aula</p> <p>Activitats tutoritzades individuals o en petits grups</p>	<p>Identificar el paper del treballador social i de l'educador social en els equips multidisciplinaris dels diferents àmbits d'intervenció</p> <p>Relacionar els recursos i els instruments professionals adequats per a la intervenció socio-sanitària al costat de l'usuari, la família i la comunitat.</p>	<p>Treballs d'Avaluació Continuada a Classe (Pauta d'activitat d'avaluació 2)</p> <p>Treball d'aprofundiment teòric (Pauta d'activitat d'avaluació 3)</p>
<p>C5: Tenir habilitat professional per definir objectius assistencials i de dissenyar un pla d'intervenció adequat al perfil de l'usuari i a l'àmbit de la intervenció socio-sanitària.</p>	<p>Activitats tutoritzades individuals o en petits grups</p>	<p>Relacionar els models i els recursos professionals adequats per a la intervenció socio-sanitària al costat de l'usuari, la família i la comunitat.</p> <p>Evidenciar la capacitat de definir objectius i de dissenyar un pla d'intervenció multidisciplinari adequat al perfil de l'usuari i a l'àmbit de la intervenció socio-sanitària.</p>	<p>Treball d'aprofundiment teòric (Pauta d'activitat d'avaluació 3)</p>